

BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur

Nr. 72 2026 • Årgang 42 • ISSN online/tryk 2446-0648/ 0907-6581 • www.buks.dk

Nanna Holdgaard og Nina Gram

Børn og deres voksne på nationale kulturinstitutioner Hvem tager initiativ til besøget, og hvordan oplever de sammen og hver for sig?

Resumé

Denne artikel undersøger »frie børns« interaktion med nationale kulturinstitutioner – Det Kongelige Teater, SMK og Nationalmuseet – ved at analysere beslutningsprocesser og interaktionsmønstre mellem børn og deres voksne. Analyserne tager udgangspunkt i observationer og interviews med børn og inddrager Wu et al. (2010) beslutningsmodel og Callanans et al.'s (2020) interaktionsmodel foruden at inddrage perspektiveringer til forskellige børnesyn (børn som »becomings«, »beings«, »doings« og »belongings«). Analysen viser, at børn har større indflydelse på beslutninger end ofte antaget, selvom voksnes rammesætning er central. Interaktionsmønstrene spænder fra voksen- til børnestyret, og der introduceres en ny kategori, institutionsstyret interaktion, hvor institutionens tilbud former samspillet. Resultaterne udfordrer synet på børn som passive modtagere af kultur. Artiklen argumenterer for, at kulturinstitutioner bør fremme dialog og samarbejde mellem børn og voksne for at styrke børns handlekraft i kulturoplevelser.

Nøgleord: Frie børn; barn-voksen-interaktion; børneoplevelser; museum; teater; »explore/explain«; relation; kulturarv; børnesyn.

Introduktion

Selvom der er masser af aktiviteter, forestillinger og udstillinger på de danske kunst- og kulturinstitutioner, som er rettet mod børn i deres fritid, så har den danske forskning fortrinsvis rettet sig mod børn, der møder kunsten og kulturen i formaliserede forløb (Odgaard, 2022). Dette er understøttet af tiltag som Skoletjenesten og initiativer som Åben Skole, huskunstnerordningen, mv., hvor børn (og unge) kan møde kunsten og kulturen. Enten »ude« på teatrene eller museerne som forestillinger eller forløb eller »hjemme« hos børnene i deres klasseværelser eller i daginstitutionerne. Disse initiativer er bl.a. udløbere af børne- og ungdomsstrategien »Det begynder med børn og unge« fra 2014, der blev iværksat af daværende kulturminister Marianne Jelved. Strategien indbefattede tre rapporter med hver sit fokus: små børn, skolebørn og unge (Kulturministeriet, 2014a, b, c). Den nyere danske forskning kaster sit blik på børn fra vuggestue- og børnehavealderen (Hammershøj, 2022; Henriksen, 2023) og grundskolen (Boritz, 2018; Dysthe, Bernhardt & Esbjørn, 2012; Knudsen et al., 2020; Krøgholt, 2018; Seligman, 2014; Sørensen, 2021) til ungdomsuddannelserne (Andreasen, 2008; Sørensen & Nielsen, 2019), der i sagens natur ikke er børn, og hvor der fokuseres mere på oplevelser, som finder sted i undervisningsorganiserede rum. I kontrast hertil betragter forskning i voksnes kulturvaner ofte institutioner som underholdnings- og oplevelsesarenaer. Ser vi på den internationale forskning inden for scenekunst- og museumsområdet, især den anglo-amerikanske forskning, har fokus været på børn og børnefamilier og deres kunst- og kulturoplevelser og oplevelser – både i en fritidskontekst og i undervisningssammenhænge (Aram & Mor, 2009; Johanson & Glow, 2011).

På den danske kulturscene bruges betegnelsen »frie børn« om de børn, der besøger kulturinstitutioner i deres fritid, uafhængigt af dagtilbud, skole eller fritidsordning. Selvom udtrykkets oprindelse ikke er entydig, afspejler det ofte institutionernes måde at tale om og planlægge for den uorganiserede gruppe af børn og medfølgende voksne – en konstellation der også kendes som »børnefamilier«, selvom den voksne ikke altid er et familiemedlem. Som Christina Papsø Weber (2006) påpeger, kommer »frie børn« uden pensumkrav og med en frihed til at engagere sig på egne præmisser, selvom deres besøg ofte er initieret af voksne.

Synet på »frie børn« spænder fra en opfattelse af dem som havende større fortolkningsfrihed til en bekymring for deres adgang til kulturlivet, hvis de mangler institutionelle ressourcer. Den opfattelse, at børn har større fortolkningsfrihed, stemmer overens med ideen om kulturinstitutioner som rum for free-choice learning, hvor individet selv tager ansvar for egen læring baseret på selvmotivation og nysgerrighed (Falk & Dierking, 2000). Disse steder, såsom museer, akvarier og zoologiske haver, anses typisk som uformelle eller semi-formelle læringsmiljøer (fx Kahr-Højland, 2009).

Denne artikel er baseret på empiri fra forskningsprojektet BØV – Børns møde med den nationale kulturarv på tre nationale kulturarvsinstitutioner, Det Kongelige Teater, Statens Museum for Kunst (SMK) og Nationalmuseet samt øvrig empiri på institutionerne. Alle tre institutioner er statslige kunst- og kulturinstitutioner, der er forpligtet på at nå en bred repræsentation af den danske befolkning. Således er SMK »Danmarks hovedmuseum for billedkunst«, Nationalmuseet har samme position, men på det kulturhistoriske område, og Det Kongelige Teater er Danmarks nationalscene (Museumsloven LBK nr. 1017 af 07/07/2025, Scenekunstloven LBK nr 319 af 18/03/2025). Disse forpligtelser vedrører også børnene. I projektet BØV, og dermed også i denne artikel, sætter vi fokus på de »frie børn«, det vil sige børn, som ikke møder kunsten og kulturen gennem en aktivitet foranlediget af

en pædagog fra en daginstitution eller en skolelærer, men i deres fritid, sammen med deres voksne.

Artiklen undersøger og diskuterer samspillet mellem de »frie børn« og deres voksne, både i beslutningsprocessen om at opleve kultur og i selve oplevelsen på institutionen. Vores analyse præsenterer forskellige børnesyn – henholdsvis børn som »becomings«, »beings«, »doings« og »belongings« (de Coninck-Smith, 2012; Juncker, 2003; Næsby & Petersen, 2024; Solberg, 1996). Den analytiske ramme struktureres yderligere af Wu et al.'s (2010) mønstre for beslutningstagning og Callanan et al.'s (2020) interaktionsmodel.

Artiklens bidrag ligger i flere spor. For det første nuancerer vi forståelsen af, hvordan motivation og fælles deltagelse former børns møde med kulturinstitutioner. Det gør vi gennem en dobbeltundersøgelse af både beslutningsprocessen bag børns kulturbesøg og af interaktionsdynamikker under oplevelsen. For det andet nuancerer vi forståelsen af børns rolle i kulturelle kontekster før og under oplevelsen, idet vi gennem integration af forskellige børnesyn og de to teoretiske modeller argumenterer for, at børns indflydelse og handlekraft i mødet med kulturarven er mere kompleks og kontekstafhængig end ofte antaget. Vi understreger vigtigheden af at anerkende børn som aktive medskabere af deres kulturoplevelser, hvilket har implikationer for både forskning i børns kulturliv og kulturinstitutionernes praksis.

Artiklen indledes med en beskrivelse af, hvordan man gennem fokus på børns rettigheder og målrettede initiativer har prioriteret børn i kunst- og kulturlivet. Herefter følger en redegørelse for det empiriske materiale, der er anvendt i artiklen, og vi dykker ned i den første af de to delanalyser, der undersøger beslutningen vedrørende besøg på kulturinstitutioner. Næste delanalyse bygger videre på indsigterne ved at undersøge interaktionen og styringen mellem børn og voksne under besøget. Afslutningsvis diskuterer vi, hvordan de to delanalyser og de indsigter, de resulterer i, kan bidrage ikke kun til forskningen men også i form af relevante overvejelser for kulturinstitutioner, der netop har »frie børn« og deres voksne som målgruppe.

Børn i deres egen ret – nu også i museologien og teatervidenskaben

Artiklens analyse er rammesat af idealerne om de frie børn på kunst- og kulturinstitutionerne, som dels har deres udspring i danske kulturpolitiske målsætninger (Kulturministeriet, 2014a, 2014b, 2014c) og dels i FN's børnekonvention. Sidstnævnte har siden 1989 forpligtet deltagerstaterne til at »fremme barnets ret til fuld deltagelse i det kulturelle og kunstneriske liv« (UN 1989) og skabt opmærksomhed omkring børns demokratiske rettigheder. Disse idealer og konventioner danner grundlag for en forståelse af og tilgang til børn som aktive og kompetente deltagere i kulturlivet på linje med voksne. Ved at anerkende børns ret til kulturel deltagelse, anerkender vi også deres ret til at forme og påvirke de kulturelle arenaer, de befinder sig i, ligesom vi anser børn for at være mere end blot passive modtagere af kultur.

Gennem tiden har forskellige børnesyn været fremherskende, og børn er blevet betragtet på forskellige måder (se Tabel 1). Børn er tidligere blevet forstået som »becomings« (»adults in the making« eller »bliven«). Det vil sige, nogen, som de voksne gennem opdragelse og dannelse skulle hjælpe på vej (Juncker, 2003), og fylde på før de anses som ankommet til en bidragende position. Sidenhen har synet ændret sig til at se børn som »beings« (»værende i egen ret«). Dette syn ser børn som kompetente og kapable i deres egen ret, og som nogen, hvis bidrag er velkomment og relevant (de Coninck-Smith, 2012; Juncker, 2003). I takt med, at

de nye børnesyn har vundet frem, har voksenrollen også forandret sig til efterhånden at blive en mere støttende figur, der anerkender og respekterer børns selvstændighed og rettigheder. Det er dog vigtigt at bemærke, som Emma Uprichard (2008) argumenterer for, at denne opdeling mellem »beings« og »becomings« kan være forsimplende, eftersom både børn og voksne konstant befinder sig i en dynamisk proces af væren og tilbliven, hvor kompetencer og identitet kontinuerligt formes og omformes. Dette perspektiv udfordrer den dualistiske tænkning, der adskiller børne- og voksenliv, og fremmer desuden en mere sammenhængende forståelse af menneskelig udvikling.

Et tredje perspektiv, der nu optræder flere steder i forskningslitteraturen (fx Solberg, 1996), bryder med den dualistiske tænkning. Her anskues børn som »doings« med fokus deres agens og handlekraft samt deres aktive rolle i at forme deres egne liv og sociale interaktioner. Solberg understreger, at børn ikke bør ses som studieobjekter eller genstande for de voksnes viden, men som faktiske medskabere af viden. Her består voksenrollen i at være en facilitator og samarbejdspartner, der prioriterer samarbejde, og som respekterer og anerkender børns handlekraft og kompetencer.

Endnu et børnesyn, som også er at finde i forskningslitteratur med fokus på forståelsen af og tilgangen til børn, er, at børn ses som »belongings« (et relationelt fokuseret børnesyn med fokus på primære tilhørsforhold) (Næsby & Petersen, 2024). Betydningen af »belonging« ligger i forlængelse af opfattelsen af børn som »doings«, hvor der er fokus på børns handlinger, men her med et tilføjet fokus på barnets relationer til andre og dets følelse af at høre til et fællesskab. Som Næsby og Petersen selv forklarer:

Der er tale om en dybere forståelse af de dialektiske forhold mellem enhed og forskelle, fx barn og omverden, hvor det at »tilhøre« i det væsentlige refererer til forskellige individers selvforståelse eller identitet (being) og ønsket om et relationelt sammenhold (belonging), som skal realiseres, før de kan blive deltagere i et børnefællesskab (becoming). (Næsby & Petersen, s.29)

Barnets relation til omgivelserne er i fokus her. Ud fra et fokus på det relationelle og tilhørsforhold (»belonging«), bliver den voksne en facilitator, der arbejder på at skabe et miljø, hvor børn føler sig forbundet, accepteret og værdsat som en del af et fællesskab.

Børnesyn			
Perspektiv	Fokus	Børns rolle	Voksnes rolle
Børn som »becomings«	Fremtidigt potentiale	Passiv modtager	Forme, vejlede og undervise
Børn som »beings«	Nuværende kompetencer	Aktivt subjekt	Støtte, anerkende og respektere
Børn som »doings«	Handling og interaktion	Aktiv medskaber	Facilitere, samarbejde og deltage
Børn som »belongings«	Tilhørsforhold	Relation til mennesker og omgivelser	Base for barnets udforskning og udvikling

Tabel 1: Børnesyn (de Coninck-Smith, 2012; Juncker, 2003; Næsby & Petersen, 2024; Solberg, 1996)

Det nye børnesyn findes også i en del af den museologiske forskning, der under tilgangen »critical children's museology« beskæftiger sig med aktiv involvering og empowerment af børn (Patterson, 2021). Monica Pattersons (2021) arbejde inden for »critical children's museology« understreger vigtigheden af at se børn som aktive medskabere af viden og kultur. Hendes forskning udfordrer traditionelle, voksencentrerede tilgange og argumenterer for, at museer skal give børn mulighed for at udtrykke deres egne perspektiver og deltage i beslutninger, der vedrører dem. Dette er i tråd med de moderne børnesyn, der ser børn som »doings« og »belongings«, hvor deres handlinger og relationer til omverdenen er i centrum. Patterson bidrager således til at omsætte teoretiske diskussioner om børns kompetencer til konkrete praksisser i museumsverdenen.

Ligesom »critical children's museology« stræber efter at dekonstruere voksencentrerede narrativer i museumsrummet, udfordrer pendanterne inden for teaterverdenen, »theatre for young audiences« og »theatre for early years«, de traditionelle scenekunstformater ved at betragte barnet som et kompetent og aktivt publikum. I Matthew Reasons arbejde (2010) fremhæves behovet for at anerkende og forstå børns unikke teateroplevelser, og Reason argumenterer for, at teaterproduktioner rettet mod børn skal bevæge sig væk fra traditionelle, voksencentrerede tilgange og i stedet fokusere på at skabe engagerende og interaktive oplevelser, der tager højde for børns udviklingsniveau og kognitive evner. Reason understreger vigtigheden af at give børn mulighed for at deltage aktivt og udtrykke deres egne meninger og fortolkninger, og han ser interaktion mellem skuespillere og publikum som en afgørende faktor for at skabe meningsfulde og berigende teateroplevelser for unge publikummer. Denne tilgang spejler den museologiske bestræbelse på at skabe rum, hvor børns perspektiver og handlekraft anerkendes, og hvor kunstneriske oplevelser skræddersyes til at reflektere børns forståelse af verden.

Både på museumsområdet og inden for scenekunsten fokuserer de nye strømninger på at sikre inklusion og repræsentation af forskellige kulturer, synspunkter og erfaringer. Frem for at skabe forestillinger eller udstillinger til børn, fokuserer denne tilgang på at involvere børn i skabelsesprocesserne. Målet er at skabe engagerende og relevante arenaer, hvor børn har en aktiv stemme og et handlerum. Dette afspejler en anerkendelse af børn som »doings« og »belongings«, hvor deres handlinger og relationer til omverdenen er i centrum.

Beslutningsmønstre og interaktionsmodel

Dette afsnit redegør for de teoretiske rammer, der anvendes til at analysere »frie børns« møde med kulturinstitutioner. Analysen bygger på to komplementære perspektiver: Wu et al.'s model for beslutningsprocesser, der går forud for selve besøget, og Callanan et al.'s interaktionsmodel, der belyser dynamikken mellem børn og voksne under selve oplevelsen. Sammen giver disse modeller et nuanceret indblik i børns handlefrihed og voksnes rammesætning i kulturelle kontekster.

Wu et al. (2010) tilbyder en ramme til at forstå de komplekse beslutningsprocesser, der går forud for børns besøg på kulturinstitutioner. Deres model fokuserer på dynamikken mellem børn og voksne i relation til, hvem der tager initiativet, og hvem der træffer den endelige beslutning om at bruge tid på et kulturelt tilbud. De identificerer fire centrale beslutningsmønstre:

1. Barnet har taget initiativ, en voksen har besluttet («A child requested, parents decided«)
2. En voksen har konsulteret et barn, den voksne har besluttet («Parents/grandparents consulted a child, parents/grandparents decided«)
3. En voksen har undersøgt muligheder/konsulteret et barn, barnet har besluttet («Parents searched/consulted a child, a child decided«)
4. En voksen har undersøgt muligheder, beslutningen er taget i fællesskab («Parents searched, decided together«)

Wu et al.'s model er relevant, når vi skal forstå de forskellige grader af børns indflydelse i valget af kulturoplevelser – en ofte overset dimension i forskningen. Ved at belyse disse mønstre kan vi afdække, hvordan børns handlekraft manifesterer sig allerede inden det fysiske besøg på institutionen.

Ud over beslutningsprocessen er interaktionen mellem børn og voksne under selve kulturoplevelsen afgørende for at forstå børns engagement og udbytte. Denne interaktionsdynamik er et centralt fokus i forskning om uformel læring og museumsoplevelser (Falk & Dierking, 2000), og til dette formål anvender vi Callanan et al.'s (2020) interaktionsmodel. Selvom Callanan et al.'s forskning primært er baseret på tekniske museer og museer med et specifikt læringsfokus, kan deres tredeling af barn-voksen-interaktioner med fordel anvendes til at analysere dynamikken i forbindelse med en bredere vifte af kulturinstitutioner. Modellen identificerer tre hovedtyper af interaktionsstyring:

1. Den voksenstyrede («Parent-directed«). Den voksne tager styringen i forhold til, hvad barnet skal gøre og fokusere på.
2. Den børnestyrede («Child-directed«). Barnet alene er udforskende.
3. Fællesstyring («Jointly-directed«). Voksen og barn samarbejder og skiftes til at styre interaktionen. (Callanan et al. 2020, s.2.)

Ved at inddrage Callanan et al.'s interaktionsmodel kan vi analysere de konkrete interaktionsmønstre, der udspiller sig mellem »frie børn« og deres medfølgende voksne på kulturinstitutioner. Dette giver os mulighed for at identificere, hvordan styringen af oplevelsen påvirker børns engagement, læring og generelle udbytte af besøget, og hvordan institutionernes rammer potentielt kan påvirke disse dynamikker.

Vi har valgt Wu et al.'s beslutningsmønstre og Callanan et al.'s interaktionsmodel på grund af deres helhedsorienterede perspektiv på børns kulturoplevelser. De opererer på forskellige, men forbundne, niveauer af analysen, hvilket gør dem særligt egnede til at belyse dynamikkerne omkring »frie børn«. Deres fokus på handlekraft, medbestemmelse og styringsdynamikker gør dem anvendelige uanset den specifikke kulturoplevelse.

Modellerne komplementerer hinanden ved at adressere forskellige faser og aspekter: Wu et al.'s model fokuserer på den præ-oplevelsesmæssige beslutningsfase og de underliggende motivationsfaktorer og magtforhold, der former adgangen til kultur. Callanan et al.'s model fokuserer på den konkrete oplevelsesmæssige fase og analyserer interaktionen og styringen under selve besøget. Sammen dækker de hele forløbet fra den indledende tanke til den konkrete adfærd på institutionen, idet de belyser henholdsvis strukturel indflydelse og situationel dynamik. En voksenbesluttet udflugt kan for eksempel sagtens resultere i en børnestyret interaktion på museet, og omvendt.

En interessant forskel mellem de to modeller er fraværet af et rent børnestyret initiativ i Wu et al.'s oversigt over beslutningsmønstre, mens det optræder som en tydelig kategori hos Callanan et al. Denne diskrepans fremhæver forskellen mellem beslutningsfasen og interaktionsfasen. I beslutningsøjeblikket, hvor et kulturbesøg fastlægges, er der ofte en voksendimension af planlægning og logistik, som gør et fuldstændigt børnestyret initiativ sjældent i praksis – barnet kan ønske at tage afsted, men den voksne skal facilitere det. Derimod kan barnet, når man først er på institutionen, fuldt ud tage styringen i sin interaktion med udstillingen eller forestillingen, uafhængigt af den voksnes initiativ. Denne distinktion mellem beslutningsmagt og interaktionel autonomi er central og understreger, hvordan børns handlekraft udspiller sig forskelligt alt afhængigt af den specifikke fase af kulturoplevelsen. Tilsammen giver disse to modeller et robust analytisk fundament for at forstå de dynamikker, der former »frie børns« kulturoplevelser, idet de dækker både »hvorfor« (beslutningen) og »hvordan« (interaktionen under besøget) disse oplevelser udspiller sig.

Empiri og dataanalyse

Empirien i denne artikel udspringer af forskningsprojektet »Børns møde med den nationale kulturarv« (2023-2026), hvis overordnede formål er dels at undersøge, hvilke strategier og tiltag SMK, Det Kongelige Teater og Nationalmuseet i København anvender til at sikre børns ret til at møde kulturarven, og dels hvordan disse institutioner opleves af børn. Det empiriske grundlag bygger på kvalitative metoder, såsom deltagerobservation af børn på de tre institutioner og interviews med børn. Empirien, som udgøres af observationsnotater og interviewtransskriptioner, er indsamlet af alle 8 projektdeltagere i perioden april 2023 til februar 2024 og blev gennemført med udgangspunkt i et fælles undersøgelsesdesign (se Tabel 2).

Dataindsamling				
Institution	Det Kongelige Teater	SMK	Nationalmuseet	I alt
Observationer	10	8	5	23
Interviews	7	11	9	27
Samlet antal børn interviewet	46			
Samlet antal voksne interviewet	14			

Tabel 2: Dataindsamling

Formålet var at undersøge de »frie børns« oplevelser på de tre institutioner. Vores fokus på børnenes oplevelser involverede både styrede og tydeligt rammesatte aktiviteter og friere aktiviteter og oplevelser i udstillinger på egen hånd. Hvert besøg indebar at observere minimum én aktivitet og at foretage interviews med et eller flere børn. Aktiviteterne inkluderede familieomvisninger på museer og familierundvisninger på teatret, specifikke udstillinger, forestillinger, værksteds- og krea-aktiviteter (se Tabel 3).

Aktiviteter			
Aktiviteter	SMK	Det Kongelige Teater	Nationalmuseet
Omvisninger og rundvisninger	x	x	x
Værksted- og krea-aktiviteter	x	x	x
Forestillinger		x	
Udstillinger	x	x	x
Udstillinger / aktiviteter specifikt for børn		x	x

Tabel 3: Aktivitetsoversigt

Processen med at analysere det indsamlede datamateriale tog udgangspunkt i egne nære observationer af børns oplevelser på de tre institutioner. Dernæst fulgte en åben kodningstilgang, hvor begge forfattere individuelt gennemgik transskriptionerne fra både børneinterviews og feltnoter fra observationer for at identificere overordnede temaer og mønstre direkte i data. Efter denne induktive fase blev vi opmærksomme på mønstre, der kaldte på udforskning, og som vi fandt ved at inddrage vores to analytiske modeller. Kombinationen af den åbne kodning og de to modeller muliggjorde en dybdegående og struktureret analyse af det kvalitative datamateriale, der søgte at indfange børnenes perspektiver og adfærd.

I arbejdet med datamaterialet har vi været opmærksomme på to metodiske udfordringer, som har betydning for, hvilken viden der skabes – og ikke skabes – i dette studie. For det første har vi, udover vores egne data, inddraget materiale indsamlet af kolleger i BØV projektet. Dette valg åbner for en risiko for fortolkningsskævheder eller manglende kontekstforståelse, da vi ikke selv har været til stede under dataindsamlingen i forbindelse med BØV. Vi har derfor arbejdet systematisk med at kontekstualisere og validere disse data i lyset af vores analytiske fokus. For det andet har vi valgt at inddrage børnenes egne udsagn som en central del af analysen af beslutningsprocesser. Dette valg er truffet ud fra et ønske om at tage børns perspektiver alvorligt og give deres stemmer plads i forskningen. Vi er dog bevidste om, at børns udsagn altid er situeret og påvirket af en række faktorer – herunder familie kulturer, sociale relationer og konteksten for interviewet. Men idet vi arbejder ud fra et børnesyn, der ser børn som »doings« og »belongings«, er børnenes udsagn i forlængelse af dette perspektiv også et udtryk for den kontekst, som børnene lever i og forstår verden igennem. Dermed skaber vi i artiklen viden om, hvordan børn italesætter og forstår beslutninger, og hvilken sammenhæng børnene indgår i, når beslutningerne skal træffes og interaktionerne udspiller sig.

Hvem bestemmer – børnene eller deres voksne?

Beslutninger om familiens deltagelse i kulturoplevelser er et dynamisk felt, hvor både børn og voksnes præferencer og indflydelse spiller ind. Mens tidligere forskning (Herman, 2012) har fremhævet mødres centrale rolle som beslutningstagere i kulturelle kontekster, peger nyere studier (Ciero & Teichert, 2018; Liisberg, 2022) på en stigende tendens til, at børn – særligt i takt med øget alder og selvstændighed – får større indflydelse. Denne udvikling afspejler nogle bredere, samfundsmæssige tendenser, hvor børns autonomi og medbestemmelse generelt set vægtes højere. Vores analyse af empiri indsamlet på SMK, Nationalmuseet og Det Kongelige

Teater afslører en kompleksitet i disse beslutningsprocesser, hvor børns handlekraft kommer til udtryk på forskellig vis, ofte i samspil med voksnes initiativer og intentioner.

Et af de markante fund i vores materiale er børns evne til at udvise autonomi og initiativ i valget af kulturoplevelser, hvilket udfordrer en mere traditionel voksencentreret forståelse. Eksempelvis beretter en dreng følgende om sit museumsbesøg:

Eksempel 1. Interview. Nationalmuseet

Interviewer: »Hvem bestemte, at I skulle ind på museet i dag?«

Dreng: »Det gjorde vi [han og hans lillebror] sådan lidt selv.«

Interviewer: »Gjorde I selv det?«

Dreng: »Ja.«

Interviewer: »Og det var ikke mor og far?«

Dreng: »Nej.«

Interviewer: »Hvordan fandt I på, at I skulle på museet?«

Dreng: »Det er jo bare ret fint at gå på museum. Og så tænkte vi, det er bare rigtig lang tid siden, vi har været på et museum.«

Drengens udsagn i eksempel 1 demonstrerer en klar præference og initiativ fra drengen selv. Hans udsagn, »Det gjorde vi sådan lidt selv«, indikerer en følelse af autonomi og handlekraft i beslutningen om at besøge museet. Dette scenarie afviger fra de fire specifikke mønstre identificeret af Wu et al. (2010), hvor den voksne altid har en formel beslutningsrolle, selv når barnet tager initiativet eller konsulteres. Eksemplet peger i stedet på en situation, der kunne falde ind under en »ren børnestyret beslutning«, hvis det ikke var for den praktiske foranstaltning, at den voksne uundgåeligt skal facilitere. Det understreger, hvordan børn aktivt kan forme deres kulturelle oplevelser og i praksis udvise en høj grad af beslutningsautonomi, selvom den voksne formelt set undersøger eller konsulterer med barnet. Denne beslutningsautonomi fremhæves også i publikumsudviklingsprojekter som *Den dobbelte kommunikation* (Liisberg, 2022; se også Bichel og Feldings artikel i dette nummer), der sigter mod at gøre kulturbesøg til et aktivt tilvalg for børn.

Herudover viser vores empiri også, at voksnes initiativer ofte er styrende, men sjældent uden en form for interaktion eller hensyntagen til barnets perspektiv. I de tilfælde, hvor voksne tager initiativet, ser vi forskellige måder, hvorpå børn inddrages. Som en pige forklarer i forbindelse med en rundvisning på Gammel Scene på Det Kongelige Teater:

Eksempel 2. Interview. Gammel Scene

Interviewer: »Hvem har fundet på, at I skulle på rundvisning i dag?«

Pige: »Mor.«

Interviewer: »Men var I klar på det, eller sagde I, det gider vi ikke?«

Pige: »Det var vi klar på.«

Pigen forklarer yderligere, at de har set flere forestillinger, men det var anderledes og spændende at være på rundvisning, hvor hun kunne opleve »flotte ting«: blandt andet at se lysekronen, busterne og »alt guldet«. Selvom moren her tog initiativet, udtrykker pigens positive respons en form for accept og begejstring, hvilket indikerer en subtil forhandling. Dette kan relateres til Wu et al.'s (2010) mønster, hvor »en voksen har konsulteret et barn,

den voksne har besluttet«. Pigens villighed til at deltage og hendes positive engagement – selvom initiativet kommer fra moren – kan tyde på, at konsultation har fundet sted, og at barnets præferencer er blevet anerkendt og har ført til en accept. Her ser vi, hvordan voksne introducerer børn til nye kulturelle verdener, potentielt med et ønske om at udvide deres horisont og skabe fælles oplevelser, hvilket kan tolkes som en (måske ubevidst) intention om at se og behandle børn som »beings«.

I mere komplekse familiesituationer kan beslutningsprocessen være præget af forhandling og forskellige børns interesser. Eksempel 3 illustrerer dette: Her har farmor og farfar foreslået et museumsbesøg (sammen med ét af børnebørnene), men de øvrige børn har forskellige præferencer – fra legetøjsbutikker til skærmtid og besøg på museet.

Eksempel 3. Interview. Nationalmuseet

Barn 1: »Vores farmor og farfar, de fik idéen, men de sagde, »vi tænker måske, vi kunne tage på Nationalmuseet, fordi de har fået en ny udstilling, men vi kan jo måske også finde på noget andet«.

Barn 2: »Jeg stemte ikke på det.«

Interviewer: »Nej, du stemte ikke på det. Hvad stemte du så på?«

Barn 2: »Nej, jeg stemte på en legetøjsbutik.«

Barn 3: »Jeg stemte ikke på noget. Jeg kiggede bare på en skærm.«

Barn 1: »Jeg ville rigtig gerne afsted så hurtigt som muligt!«

Barn 3: »Jeg ville ikke nogen steder hen. Jeg ville bare kigge på skærm.«

Selvom det ældste barn (barn 1) muligvis har haft en afgørende stemme, viser eksemplet, hvordan voksne forsøger at konsultere børnene. Dette er et tydeligt eksempel på Wu et al.'s (2010) mønster »voksen har konsulteret et barn, barnet har besluttet«, hvor den voksne åbner for forhandling og anerkender børnenes ret til at påvirke beslutningen. Selvom børnenes ønsker ikke altid er ensrettede, og en fuldkommen konsensus ikke opnås, demonstrerer situationen den voksnes bestræbelse på at inddrage børnene. Interessant er det dog, at selv i situationer, hvor et barns ønske ikke umiddelbart imødekommes (barn 2 ville hellere i en legetøjsbutik), finder børn måder at udøve handlekraft på inden for de givne rammer, hvilket et senere eksempel på barn 2's udforskning af museet viser.

Endelig observerer vi et mønster, hvor voksne tager beslutningen ensidigt, ofte med en efterfølgende rationalisering eller begrundelse over for barnet. Eksempel 4, hvor moren forklarer teaterbesøget med forestillingen *Rødderne i hjørnehuset* med barnets nylige skolearbejde om Ole Lund Kirkegaard, illustrerer dette.

Eksempel 4. Interview. Skuespilhuset

Interviewer: »Hvem har bestemt, at I skulle i teatret?«

Barn: »Det ved jeg ikke, min far og mor.«

Mor: »Det var faktisk, fordi du lige havde haft det [Ole Lund Kirkegaard] i skolen, så tænkte jeg, at det var fedt lige at komme ind og se det, og alle historierne.«

Selvom barnet svarer »Det ved jeg ikke, min far og mor« på spørgsmålet om, hvem der bestemte, forsøger morens forklaring at skabe en forbindelse mellem barnets hverdag og kulturoplevelsen. Fra et børnesyns-perspektiv kan dette umiddelbart forstås som et ønske om

at bygge bro mellem barnets aktuelle kontekst i skolen og den kulturelle kontekst – altså en uddannende motivation som en strategi for at gøre oplevelsen mere meningsfuld og relevant for barnet. Dette mønster kan placeres i forlængelse af Wu et al.'s (2010) kategori »en voksen har initieret, den voksne har besluttet«, men med en vigtig nuance. Morens eksplicitte begrundelse for teaterbesøget afspejler ikke blot en ensidig beslutning, men også en bevidst pædagogisk intention om at forankre oplevelsen i barnets livsverden:

»Det var faktisk, fordi du lige havde haft det [Ole Lund Kirkegaard] i skolen« afslører en bestræbelse på at gøre kulturoplevelsen relevant og meningsfuld for barnet. Fra et børnesynsperspektiv eksemplificerer dette tilgangen »becomings«, idet den voksne bygger bro mellem barnets hverdag og den kulturelle oplevelse, og derved giver oplevelsen en pædagogisk og personlig betydning. Eksemplet viser, hvordan voksne kan balancere deres egne ønsker med børns behov og interesser.

Samlet set viser vores analyse, at beslutninger om børns deltagelse i kulturoplevelser er et komplekst samspil, hvor børns handlekraft kommer til udtryk på forskellige måder – fra selvstændigt initiativ til subtil indflydelse inden for voksenstyrede rammer. De empiriske eksempler udfolder Wu et al.'s model ved at vise både variationer inden for de etablerede mønstre og situationer, der udfordrer en rigid kategorisering – især når børn tager et mere direkte initiativ. Selvom voksne ofte spiller en central rolle i at introducere og facilitere kulturelle oplevelser, er børns egne præferencer, autonomi og evne til at finde mening og handlekraft i disse oplevelser afgørende for at forstå dynamikken i familiens kulturelle liv.

En lignende kompleksitet ses i nedenstående undersøgelse af, hvordan børn og voksne interagerer med hinanden i mødet med kulturen.

Barn-voksen-interaktion under besøget

Nationale kulturinstitutioners forpligtelse til at nå et bredt udsnit af den danske befolkning involverer i sagens natur også børn og deres voksne (Hansen & Særkjær, 2025). Vores analyse af egne oplevelser og erfaringer samt artiklens datamateriale peger på, at børn og familier er små entiteter med dynamikker, interaktionsmønstre og kulturer, der har afgørende betydning for de kulturoplevelser, de får, men også for, hvordan kulturinstitutioner bedst kan møde og imødekomme dem under besøget.

Vores indsamlede data viser stor variation i, hvordan familiegrupper interagerer med udstillinger, aktiviteter og oplevelser. Nogle steder gik børnene forrest og var mest aktive, mens forældrene i andre tilfælde styrede familiens bevægelser gennem rammesætning eller forklaringer. Disse forskelle understreger betydningen af at forstå den enkelte families kultur og af at overveje, hvordan institutioner bedst kan tilrettelægge relevante kulturoplevelser for denne målgruppe. Et møde med den stærke familiekultur kommer til syne under en observation på SMK:

Eksempel 5. Observation. Jule-krea på SMK

Det kom bag på mig, at det lader til, at jeg bryder ind i et intimt rum i langt større grad, end når jeg taler med børn efter en [teater]forestilling eller i forbindelse med Postyrium [Det Kongelige Teaters mobile oplevelsesunivers]. Måske er det, fordi deres forældre er der. Børnene virker yngre, end de ser ud til at være, og de kigger væk, hvis jeg forsøger at slå mig ned for at lave krea med dem. [...] Denne formiddag var der en ro og intimitet blandt familierne, som det virkede forstyrrende at bryde ind i.

Refleksionen i disse feltnoter antyder familiens styrke som enhed og peger på et potentiale i en dybere forståelse af de dynamikker, der opstår i familier under oplevelsessituationer. Her kan begrebet »belonging« igen bidrage med en nuanceret forståelse af situationen, idet det ikke nødvendigvis handler om, at familien er en isoleret gruppe i det offentlige rum, men snarere om, at familien kan forstås som en base, som barnets oplevelse udgår fra og får betydning gennem.

I forlængelse af vores fokus på familiekulturen ser vi på interaktionsmønstre under selve museumsbesøget. Et eksempel fra Nationalmuseet, hvor en familie forhandler om, hvad de skal se, illustrerer kompleksiteten:

Eksempel 6. Observation. Forhallen på Nationalmuseet

Det er børnene, der byder ind – og alle børn har børneguiden i hånden.

Barn 1: »Vi skal over til mumierne.«

Barn 2: »Nej, jeg vil se stenalderen.«

Barn 3: »Jeg er sulten.«

Far: »Vi kan lige nå at gå én tur, så skal vi spise frokost.«

Barn 3: »Børnemuseet først. Børnemuseet er sjovest.«

Faren foreslår, at de tager noget andet først, fordi »Børnemuseet er godt, når man keder sig.«

Morfar reagerer på barnegråd.

Morfar: »Er det en af vores, der er ked af det?«

Barn 2: »Det er bare Esther, der er lidt bange.«

Morfaren fortsætter med at læse op. Faren går forrest med de børn, der ikke er så fordybet, herunder Esther, som er bange for skeletterne.

Dette eksempel illustrerer de mange forskellige processer, der er i spil, når en familie kollektivt navigerer i en kulturoplevelse.

I eksempel 6 ses en delvis fællesstyring, hvor børn og voksne forhandler om oplevelsen. Børnene udtrykker tydeligt deres præferencer (»Vi skal over til mumierne«, »Jeg vil se stenalderen«, »Børnemuseet er sjovest«), hvor de fremkommer med deres egne meninger og kompetencer og bruger disse til at tage initiativ og aktivt bidrage til planlægningen. Dog har de voksne den endelige beslutningsmagt, idet faren styrer rækkefølgen af besøget og guider børnene (»Børnemuseet er godt, når man keder sig«). Samlet set demonstrerer situationen en delvis fællesstyring med en tendens mod voksenstyring.

Familiens overvejelser – fra rækkefølgen af oplevelser til morfaren's oplæsning og pigens afkrydsningsliste – er alle udtryk for en fælles familiekultur, hvor de sammen og hver for sig forholder sig til og forbereder sig på museumsbesøget. Her ser vi en stærk familieorientering; både i den måde, hvorpå børn og voksne forholder sig til hinandens trivsel (»Er det en af vores, der er ked af det?«) og i den kollektive beslutningsproces. Netop denne observation understreger, hvordan »belonging« som børnesyn tilbyder en dybere indsigt end blot at kategorisere interaktionen. Det viser, at børnenes aktive bidrag til forhandlingen og deres højlydt ytrede ønsker er uløseligt forbundet med deres oplevelse af at høre til i denne familieenhed. Familiens trivsel er et kollektivt anliggende, hvor Esthers gråd straks giver anledning til, at morfaren orienterer sig i retning af familien, hvilket eksemplificerer det at være en del af familiefællesskabet. Denne tætte forbindelse mellem individuel handling og

det sociale tilhørsforhold er afgørende for at nuancere forståelsen af forholdet mellem børn og voksne i en kulturel kontekst, da det viser, hvordan børns autonomi udspiller sig inden for rammerne af familiens fællesskab.

Hvis vi kobler de tre interaktionsformer defineret af Callanan et al. (2020) med de ovenfor introducerede børnesyn, får vi yderligere indsigt. I den voksenstyrede interaktion ser vi ofte, at voksne tager rollen som vejledere og formere af børnenes oplevelser. Her betragtes børn primært som individer i udvikling, der skal formes og uddannes for at opnå viden. Deres læring og oplevelser er et resultat af den voksnes styring og intentioner. I modsætning hertil anerkender den børnestyrede interaktion børnene som kompetente og selvstændige individer. De ses som aktive deltagere, der udforsker og interagerer med deres omgivelser på egne præmisser, hvor den voksnes rolle er at understøtte deres nysgerrighed og initiativer. Endelig illustrerer den fællesstyrede interaktion, hvordan børn kan være aktive medskabere af oplevelser. Denne form understreger børns handlekraft og evne til at forme sociale interaktioner, hvilket placerer dem som aktive deltagere, der bidrager til at skabe en fælles oplevelse.

Fra eksemplet ovenfor, som viste en fællesstyret tilgang, kommer vi nu til eksempler på børnestyrede aktiviteter.

Eksempel 7. Observation. Postyrium

Jeg observerer fra en stol i midten af vognene med kostumer, balletsko og leg. Mange af børnene henvender sig til mig, til teaterværterne eller til andre voksne. Enten for at få dem med eller på anden måde bevidne deres leg og deres oplevelse. [...] Nogle voksne går med rundt i vognene, men i løbet af besøget ender mange af dem på stolene i midten, hvor de observerer eller kigger i deres telefon.

Her ser vi en børnestyret tilgang, hvor børnene tager initiativ til legen. Deres ønsker om at involvere de voksne, enten som deltagere eller vidner, understreger begrebet »belonging«. De voksnes tilbagelænedede position i midten kan fungere som et fysisk tilhørssted, hvorfra børnene kan udforske, og som de kan vende tilbage til. I denne kontekst kommer børnenes handlinger tydeligt til udtryk, idet de ikke blot passivt modtager en oplevelse, men aktivt skaber og former legen og interaktionerne omkring den. De viser selvstændighed og initiativ, hvilket fremhæver deres individuelle kompetencer og iboende ret til at agere og udforske på egne præmisser. Deres tilgang er en fysisk udforskning af omgivelserne, og de voksnes rolle er primært at bevidne og understøtte frem for at forklare eller instruere. Dette står i kontrast til en tilgang, hvor legen er et instrument for læring eller dannelse (Pyle & Danniels, 2017). I stedet for er legen her et mål i sig selv, drevet af børnenes engagement og kreativitet.

Et andet eksempel på børnestyring blev observeret i Børnenes Museum:

Eksempel 8. Observation. Børnenes museum, Nationalmuseet

Det første, jeg hører derinde, er: »Kom, vi skal lege skole«. Det er et søskendepar, der løber ind i skolen, og deres mor følger efter. Jeg lister med ind. »Du skal sætte dig på din plads, mor«. »Jeg er læreren«, siger den yngste. De går i gang med at løse opgaver på tavlen, og den ældste, en dreng, giver sig til at skrive på sin egen lille tavle.

Børnene kender rammen – en skole – og de får hurtigt inspiration til en fælles leg, som de tager styringen af (»child-directed«). Moren får tildelt en veldefineret rolle som elev. Legen har karakter af udforskning af roller og autoriteter. Barnet er læreren, der bestemmer, og mor skal gøre, hvad barnet siger. Idet mor går med på legen og udforsker rolleskiftet, kommer selve kontakten mellem dem i højsædet. Igen bliver begrebet »belonging« relevant for at forstå, hvad der er i spil i denne situation. Relationen til moren, og deres fælles vaner og kultur, er afgørende for, at rolleskiftet bliver interessant for barnet. Hertil kommer, at institutionens iscenesættelse af skole i gamle dage også er et eksempel på en ramme, som børn har et tilhørsforhold til. De kan umiddelbart afkode scenariet og bruge det i en kreativ udforskning.

Vores analyser af interaktioner viser, hvordan man kan forstå karakteren af og styringen i børn og voksnes oplevelser på kulturinstitutioner. Som også beskrevet i Kortbek og Schmidt (2025), kan institutionens styring spille en væsentlig rolle. Eksempel 8 giver anledning til at supplere Callanan et al.'s (2020) model med dette institutionelle perspektiv, da det er en afgørende faktor for at forstå børns og voksnes deltagelsesmuligheder. Ved at koble en forståelse for institutionens rammesætning og styring sammen med perspektivet på familiens vaner og kultur (i forhold til styring og graden af udforskning/forklaring) får vi en samlet forståelse for, hvordan alle disse elementer påvirker oplevelsens karakter. Analyserne illustrerer desuden, hvordan perspektivet med børns oplevede tilhørsforhold, bidrager med en dybere forståelse for børn og voksnes interaktion med kultur og deres oplevelser i denne sammenhæng.

Konklusion

Denne artikel har belyst det komplekse samspil mellem børn og voksne i familiens kulturoplevelser, med fokus på både beslutningsprocessen op til besøget og interaktionerne under selve institutionsbesøget. Vores analyse udfordrer en forenklet forståelse af børn som primære beslutningstagere eller som frit udforskende individer. I stedet argumenterer vi for nødvendigheden af at inddrage den sociale kontekst – herunder familiedynamikker og institutionens rammesætning – for at opnå en dybere forståelse af både beslutningsproces og selve oplevelsen.

Artiklen bidrager til forskningsfeltet omkring børns kulturoplevelser ved at udfolde kompleksiteten i de beslutningsprocesser, der går forud for et kulturbesøg, og i de dynamiske interaktionssituationer, der udspiller sig undervejs i oplevelserne. Ved at anvende Wu et al.'s model har vi vist, at familiens beslutninger om kulturoplevelser er et nuanceret samspil mellem børns ønsker og voksnes facilitering. I den første del af analysen viste det sig, at børns udsagn om beslutningskompetence sjældent var entydige. Vi identificerede en række mønstre, fra børns udtalte initiativ til voksnes strategiske rammefortællinger, der alle bidrog til at forme beslutningen om at besøge kulturinstitutionen. Dette understregede, at beslutningsprocessen sjældent er en isoleret handling fra enten barnet eller den voksne, men snarere et flydende samspil af indflydelse og accept.

I anden del af analysen, der fokuserede på interaktioner under besøget, inddrog vi Callanan et al.'s tredeling af interaktionsmønstre, der hjalp os med at kunne illustrere, hvordan både børn og voksne skifter mellem at være styrende, udforskende og forklarende. Her argumenterede vi for behovet for et begreb, der tilgodeser rammernes styrende karakter, hvorfor vi foreslog en tilføjelse af netop »institutionens styring« som endnu et parameter.

I denne delanalyse forstod vi desuden interaktionsformernes kompleksitet, idet de var forbundet med og påvirket af både den enkelte families specifikke kultur og institutionens rammesætning. I lyset af denne kompleksitet vurderer vi, at det er relevant for kulturinstitutioner at arbejde bevidst med at understøtte forskellige former for styring og udforskning for både børn og voksne, både sammen og hver for sig. Ved at anerkende variationen i børnesyn og voksenroller, kan institutionerne se børn og voksne som »doings«, der sammen forhandler og former oplevelsens karakter. Her er begrebet »belonging« afgørende; det belyser betydningen af at høre til – både fysisk og relationelt – som et fundament for at opleve og tilegne sig viden.

Samlet set bidrager denne artikel ved at kombinere indsigt i både beslutningsproces og interaktionen mellem barn og voksen, og derved nuancere kompleksiteten af børns og voksnes kulturoplevelse, både inden og under det fysiske besøg. Dette er en kompleksitet, som institutionerne med fordel kan være opmærksomme på, både i deres kommunikation til familierne og i deres konkrete rammesætning af oplevelserne. Vores analyse indikerer desuden, at betegnelsen »frie børn« – selvom den fremhæver børns autonomi – kan være misvisende, idet den fulde handlefrihed sjældent realiseres uden en form for voksen facilitering, rammesætning eller relationel kontekst. Børns frihed i kulturelle kontekster er snarere relationel og situeret, og den udfoldes i samspil med de voksne og de institutionelle rammer.

Vores konklusioner peger konkret på behovet for at tænke i forskellige interaktionsformer og rammer på institutionen. Det indebærer en bevidsthed om, hvordan man kommunikativt kan klæde både børn og voksne på til at træffe beslutningen om et besøg. I forlængelse heraf er det vores argument, at institutionerne – i erkendelse af deres egen understøttende, faciliterende men også styrende funktion – bør forholde sig til børnesynene »børn som doings« og »børn som belongings« som grundpillerne for at udtænke en oplevelse for børn og voksne. Ved at have blik for disse perspektiver kan institutionerne bevidst skabe rammer, hvor børn og voksne både fysisk og relationelt kan udforske, interagere og finde mening i de kulturelle oplevelser.

Dette skaber et grundlag for at udvikle mere dynamiske og inkluderende kulturoplevelser, der respekterer og fremmer både børns autonomi og familiens fælles tilhørsforhold.

Referencer

- Andreasen, L. B. (2008). *Når unge kommer til orde på museer – et forskningsprojekt om brugerinddragelse i museumsformidling*. Aalborg Universitet
https://vbn.aau.dk/files/61310913/Rapport_Unge_til_orde_Andreasen.pdf
- Boritz, M. (2018). *Museumsundervisning. Med sanser og materialitet på kulturhistoriske museer*. Syddansk Universitetsforlag.
- Callanan, M. A., Solis, L. E., & Perez, M. L. (2020). Exploration, Explanation, and Parent–Child Interaction in Museums. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 85(1), 7-137. <https://doi.org/10.1111/mono.12412>.
- de Coninck-Smith, N. (2012). Børn, Becomings or Beings? Diskussion Af Et Narrativ Om Det Kompetente Barns fødsel. *Aktualitet – Litteratur, Kultur Og Medier*, 6(2).
- Dindler, C., Iversen, O. S., Smith, R., & Veerasawmy, R. (2010). Participatory design at the museum: Inquiring into children's everyday engagement in cultural heritage. *Proceedings of the 22nd Conference of the Computer-Human Interaction Special Interest Group of Australia on Computer-Human Interaction* (s. 72-79).
<https://doi.org/10.1145/1952222.1952239>.
- Dysthe, O., Bernhardt, N., & Esbjørn, L. (2012). *Dialogbaseret undervisning. Kunstmuseet som læringsrum*. Skoletjenesten.
- Falk, J. H. & Dierking, L. D. (2000). *Learning from Museums: Visitor Experiences and the Making of Meaning*. AltaMira Press.
- Feder, K. (2022). Børnecentreret design af legeoplevelser–til børn, for børn eller med børn. *BUKS – Tidsskrift for børne- og ungdomskultur*, 38(66), 16.
<https://doi.org/10.7146/buks.v38i66.133786>.
- Fletcher-Watson, B., Fletcher-Watson, S., McNaughton, M. J., & Birch, A. (2014). From cradle to stage: how early years performing arts experiences are tailored to the developmental capabilities of babies and toddlers. *Youth Theatre Journal*, 28(2), 130-146.
<https://doi.org/10.1080/08929092.2014.940075>.
- Gallacher, L. A., & Gallagher, M. (2008). Methodological immaturity in childhood research? Thinking through participatory methods. *Childhood*, 15(4), 499-516.
<https://doi.org/10.1177/0907568208091672>.
- Hammershøj, L. G. (red.) (2022). *Legekunst – Leg, dannelse, kunst og kultur i dagtilbud*. Samfundslitteratur.
- Hansen, L. E., & Særkjær, C. (2025). De tre store og børnene – en analyse af Det Kongelige Teater, Nationalmuseet og Statens Museum for kunsts rolle i den danske børnekulturpolitik. *Nordisk Kulturpolitisk Tidsskrift*, 28(1), 3-21. <https://doi.org/10.18261/nkt.28.1.2>.
- Henriksen, M. (2023). Om pædagogers rolle i dagtilbuds-børns møde med kulturinstitutionerne. *BUKS – Tidsskrift for børne- og ungdomskultur*, 39(67), 14.
<https://doi.org/10.7146/buks.v39i67.137356>.
- Herman, A. (2012). Bringing new families to the museum one baby at a time. *Journal of Museum Education*, 37(2), 79-87. <https://doi.org/10.1080/10598650.2012.11510733>.
- Holloway, S. L., & Valentine, G. (2004). *Children's geographies: Playing, living, learning*. Routledge.
- Kahr-Højland, A. (2009). *Læring er da ingen leg. En undersøgelse af unges oplevelser og erfaringer med en mobilfaciliteret fortælling i en naturfaglig kontekst* [ph.d.-afhandling]. Syddansk Universitet.

- Knudsen, L., Jensen, L., Thomsen, A., & Fredslund, M. (red.) (2020). *Åben skole*. Syddansk Universitetsforlag.
- Kortbek, H. B., & Schmidt, C. H. (2025). Børns dobbeltkodede deltagelsesmuligheder. *Barn. Forskning og barn og barndom i Norden*, 43(1-2), 173-188.
<https://doi.org/10.23865/barn.v42.6354>.
- Krøgholt, I. (2018). *Skolen i lære på teatret: Mod krop og drama i danskfaget*. Aarhus Universitet: https://pure.au.dk/portal/files/144214768/Teater_i_skolen_fredag_4._maj.pdf?__cf_chl_tk=dSWqwohaFi3r3qGQzxhRhK4E1y1el1u5znR17GdjiNQ-1763455958-1.0.1.1-wCmnKnOFIGY6kAr6o53jII2s77sS8oXs4hhramSs.Sk
- Kulturministeriet. (2014a). *Strategi for små børns møde med kunst og kultur*. https://slks.dk/fileadmin/user_upload/SLKS/Services/Publikationer/Smaa_boerns_moede_med_kunst_og_kultur_Rapport.pdf
- Kulturministeriet. (2014b). *Strategi for skolebørns møde med kunst og kultur*. https://slks.dk/fileadmin/user_upload/Fotos/KS/institutioner/kum_brochure_skoleborn_klausuleret_2_.pdf
- Kulturministeriet. (2014c). *Strategi for unges møde med kunst og kultur*. https://slks.dk/fileadmin/user_upload/Fotos/KS/institutioner/kum_brochure_unge_klausuleret_2_.pdf
- Liisberg, A. (2022). Den dobbelte kommunikation. I N. Holdgaard, N. Gram og L. E. Hansen (red.), *Teater og publikum. I en tid med data, viden og publikumsudvikling* (s. 69-76). Samfundslitteratur.
- Næsby, T., & Petersen, B. S. (2024). *Being, becoming, og belonging – dannelse i børneperspektiv*. Unc Perspektiv #15. <https://doi.org/10.17896/UCN.perspektiv.n15.567>.
- Odgaard, A. B. (2022). Limtråd og løvediadem: om udvekslinger af handlekraft mellem børn, ting og rammesætninger i kultur med børn. *BUKS – Tidsskrift for børne- og ungdomskultur*, 38(65), 11-24. <https://doi.org/10.7146/buks.v38i65.134790>.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (2. udg.). Sage.
- Patterson, M. E. (2021). Toward a critical children's museology: The anything goes exhibition at the National Museum in Warsaw. *Museum & Society*, 19(3), 330-350.
<https://doi.org/10.29311/mas.v19i3.3393>.
- Pyle, A., & Danniels, E. (2017). A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy. *Early Childhood Education Journal*, 45(5), 653-663.
<https://doi.org/10.1080/10409289.2016.1220771>.
- Reason, M. (2010). *The Young Audience: Exploring and Enhancing Children's Experiences of Theatre*. Trentham Books.
- Seligmann, T. (2014). Learning museum: A meeting place for pre-service teachers and museums. *Journal of Museum Education*, 39(1), 42-53. DOI: <https://doi.org/10.1080/10598650.2014.11510794>.
- Sim, G., Cassidy, B., & Read, J. C. (2018). Crowdsourcing ideas for augmented reality museum experiences with children. I *Museum Experience Design: Crowds, Ecosystems and Novel Technologies* (s. 75-93). https://doi.org/10.1007/978-3-319-58550-5_4.
- Sørensen, N. U., & Nielsen, A. M. W. (2019). Kunst som alternativ arena for en social indsats: seks bærende elementer, der gør en forskel for unge på kanten af samfundet. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 96(1-2), 70-85.
<https://doi.org/10.18261/ISSN.1891-1838-2019-01-02-06>.

- Sørensen, P. W. (2021). *At lytte til børn: Børns publikumstilblivelser i skole, når teatret kommer forbi*. [ph.d.-afhandling]. Roskilde Universitet.
- Sørensen, P. W., & Lund, M. L. (2024). Brolopperne: Håbefulde fortællinger, om verdener der bliver til med teater, børn og pædagoger som skabende fællesskab. *BUKS – Tidsskrift for børne- og ungdomskultur*, 40(69), 20. <https://doi.org/10.7146/buks.v40i69.150395>
- United Nations (1989). *Convention on the Rights of the Child*. UN.
- Uprichard, E. (2008). Children as 'being and becomings': Children, childhood and temporality. *Children & society*, 22(4), 303-313. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2007.00110.x>.
- van de Water, M. (red.) (2012). *TYA, culture, society: International essays on theatre for young audiences*. Peter Lang.
- Warming, H. (2019). Børneperspektiv – en populær flydende betegner. *Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk*, 5. <https://doi.org/10.23865/ntpk.v5.1424>.
- Wu, K. L., Holmes, K., & Tribe, J.. (2010). 'Where do you want to go today?' An analysis of family group decisions to visit museums. *Journal of Marketing Management*. 26. 706-726. <https://doi.org/10.1080/02672571003780007>.

Biografier

Nanna Holdgaard, ph.d. og seniorforsker ved Nationalmuseet, forsker i publikumsstudier, digital kulturformidling og designbaserede metoder i museumspraksis. Hendes arbejde undersøger, hvordan digitale teknologier og samskabelse former udstillingsudvikling og børns møder med kulturarv. Aktuelt fokuserer hun på legens betydning i museale kontekster. Hun indgår i tværinstitutionelle forskningssamarbejder og har publiceret bredt i både nationale og internationale tidsskrifter og antologier. <https://pure.kb.dk/da/persons/nanna-holdgaard>

Nina Gram, ph.d. og senioranalytiker ved Det Kongelige Teater. Nina arbejder aktuelt med analyser og viden om publikum – såvel børn som voksne. Nina har i sit arbejde og sin forskning undersøgt, afprøvet og reflekteret over, dels hvordan vi bedst indsamler og formidler viden om publikums oplevelser, dels hvordan denne viden kan bruges strategisk af kulturorganisationer.